

Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta

Posudek oponentky bakalářské práce

Jméno autora: Michal Moučka

Název práce: Výuka fonetiky v českých učebnicích ruského jazyka pro střední školy

**Vedoucí práce: PhDr. Jindřich Kesner, CSc., katedra ruského jazyka a literatury
PdF UHK**

**Oponentka: doc. Galina Kosych, CSc., katedra ruského jazyka a literatury PdF
UHK**

Práce pojednává o tom, jak je fonetika ruského jazyka (z hlediska obsahu i rozsahu učiva a počtu cvičení) prezentována v českých středoškolských učebnicích vydaných před rokem 1989 (v r. 1964, 1984 a 1986) a v poslední době (učebnice Класс – 2010, Радуга по-новому – 2007 a Твой шанс – 2018).

V úvodní části je zformulován cíl: „Analýza i porovnání učebnic budou zaměřeny na fonetickou látku obsaženou v učebnicích z hlediska kvalitativního i kvantitativního“, jenž je dále konkretizován: zjistit procentuální poměr mezi cvičeními fonetickými a gramatickými, jaký objem fonetického materiálu je v učebnicích obsažen, kolik cvičení je zaměřeno na ústní projev, poslech a výslovnost, jaký je „styl prezentace a výskyt odlišností výukových materiálů vydaných před rokem 1989 od materiálů publikovaných po roce 1989“.

Bakalářská práce má dvě části. První popisuje fonetiku jako lingvistickou disciplínu, její roli v procesu komunikace, autor rovněž podává stručnou informaci o místě fonetiky v učení se cizímu jazyku, porovnává ruský a český fonetický systém – systém samohlásek a souhlásek (s. 11–12), uvádí různé názory vědců na počet souhláskových fonémů. Jedna z nejdůležitějších otázek fonetiky ruštiny, otázka přízvuku a redukce, je osvětlena na s. 13–17, jsou citovány práce L. V. Kopeckého a Z. F. Oliveria.

Ve čtvrté kapitole „Melodie ruského jazyka“ jsou popsány intonační konstrukce, jsou zmíněny výzkumy Je. A. Bryzgunovové (ale pouze zmíněny), pět základních intonačních konstrukcí je uvedeno na základě jiných prací (s. 18–20). Dosti lakonické posouzení otázky fonetického minima ruštiny (Obsah fonetického minima ruského jazyka, s. 20) vychází z práce Purm, Jelínek, Veselý 2003.

Z fonetických jevů je podrobněji objasněna asimilace, stručněji pak disimilace a diereze (s. 21–24), dále je pojednáno o výuce segmentálních a suprasegmentálních jevů (s. 23–24).

Hlavní analytická část, věnovaná bezprostředně tématu výzkumu, je logicky uvedena posouzením otázek „Kritéria hodnocení prezentace fonetické látky v učebnicích“ a „Druhy fonetických cvičení obsažených v učebním souboru a jejich četnost“ (osmá kapitola, s. 26–28).

V deváté kapitole je věnována pozornost výše uvedeným učebnicím pro střední školy vydaným po r. 1989 „z hlediska množství a povahy materiálů pro nácvik fonetických jevů“ (s. 29). Posouzení učebnice Класс1 předchází anotace, po té jsou vyjmenovány fonetické otázky obsažené v jednotlivých lekcích, na s. 30 je umístěna zobecňující tabulka, dále je provedena stručná analýza zejména na základě procentuálního zastoupení gramatického materiálu ve srovnání s fonetickým a jsou zde grafy Četnost fonetických cvičení a Podíl gramatických a fonetických cvičení (s. 31–32). Přehledně je představen Класс 2 a také třetí část učebního komplexu (s. 32–33).

Se stejnou posloupností jsou prezentovány výsledky analýzy i v dalších částech práce, jež jsou věnovány učebnicím Радуга по-новому a Твой шанс1 (s. 33–40). Poněkud odlišně jsou v desáté kapitole (s. 41–48) popsány učebnice vydané do r. 1989 (1964, 1984, 1986).

V závěrečné části je provedeno shrnutí (s. 49–50), následuje seznam literatury a seznamy grafů a schémat.

Závěr:

Struktura výzkumu odpovídá vytyčeným cílům. Autor prokázal znalost teorie a pečlivě pracoval s učebnicemi a učebními soubory, což nepochybně zasluhuje pochvalu. Je ovšem nutno také poznamenat, že podrobněji je provedena analýza fonetického materiálu z hlediska kvantitativního. Místo rozboru obsahové stránky často nacházíme pouze výčet fonetických témat a otázek, jež jsou v učebnicích určitým způsobem zastoupeny.

Z uvedených důvodů práci **doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení**

Dotazy k autorovi:

1. Do jaké míry je dodržována zásada posloupnosti v prezentaci fonetického materiálu v učebnicích, které jste zkoumal?
2. Jaká doporučení pro studenty i učitele vyplývají z vašeho výzkumu?

doc. Galina Kosych, CSc.

18. 8. 2019